

KESKKONNAAMET

Riigimetsa Majandamise Keskus
rmk@rmk.ee

Teie 19.10.2022 nr 3-1.1/2022/3698-2

Meie 03.11.2022 nr 6-5/22/20587-2

**Selgitused Keskkonnaameti põllumaade
mittemetsastamise ettepaneku kohta Rapla
valla üldplaneeringus**

Esitasite Keskkonnaametile¹ selgitustaotluse, milles soovite täpsustavaid selgitusi Keskkonnaameti edastatud ettepaneku sisu osas Rapla valla koostatavale üldplaneeringule ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandele (11.08.2022 kiri nr 6-5/22/12779-2 Rapla Vallavalitsusele). Kõnealuse kirja punktis nr 7 tõi Keskkonnaamet, viidates uuringutele, kokkuvõtlikult välja seisukoha, et Rapla valla väärtuslike põllumaade metsastamise asemel võiks eelistada põllumaade mittemetsastumist (kasutuseta põllu- ja rohumaade süsiniku siduvus on hea ja see aitab paremini täita ka kliimaeesmärke).

Vastuseks esitatud taotlusele toome järgnevalt välja selgitused, milles kirjeldame üldisemalt Keskkonnaameti ettepaneku lähtekohti:

1. Tunnistame, et meie väide, et metsa süsiniku sidumise võime toimib metsa eluajal, samas väheneb mulla süsinikusidumise võime, ei ole sellisel kujul tõene. Uuringutest selgub, et kui õhus oleva süsiniku tase tõuseb, siis võib hakata mullast, kus suur osa süsinikku ladestub, seda õhku rohkem emiteerima, kuna taimede intensiivsem kasv toob kaasa ka mulla elustiku intensiivsema elutegevuse. Rohumaal oli katsete tulemusel mulla süsiniku sidumine ning säilitamine efektiivsem, kui metsas: <https://www.theguardian.com/environment/2021/mar/24/soils-ability-to-absorb-carbon-emissions-may-be-overestimated-study>. Rohumaade tähtsust mulla süsiniku stabiilse säilitajana on mitmetes uuringutes rõhutatud. Metsade, eriti monokultuursete, istutatud metsade vastupanuvõime erinevatele kliimamuutustest tingitud teguritele on suhteliselt madal, mistõttu võivad sellised metsad koos puudesse talletatud süsinikuga kergesti hävida tormide, põlengute, kahjurite jmt tõttu. Rohumaade mulda seotud süsinik on kliimamuutuste vastu paremini kaitstud ja seotud. Seega näitavad uuringud rohumaade olulisust ja neis tuuakse välja rohumaade metsastamise võimalik negatiivne aspekt kliimamuutuste tingimustes.
2. Leiame, et kasutuseta jäänud endiste põllumaade metsastamine kindlasti õigustab ennast puidutootmise eesmärgil, kuid seda tegevust ei peaks põhjendama kliimamuutuste leevendamisega. Selline puidu tootmiseks kasvatatav ühetaoline mets pole pikaajaline ning saadav puit kasutatakse enamasti kütteks, mistõttu sellesse seotud süsinik pole pikemas ajaskaalas püsiv, vaid emiteerub tagasi õhku.

¹ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 19.10.2022 nr 6-5/22/20587 all.

3. Meie 11.08.2022 kirjas edastatud ettepaneku eesmärk ei olnud rohumaade eelistamine metsadele ega nende süsinikusidumise võime metsa omast kõrgemaks tõstmine. Tõime välja vaid selle, et kuna ka rohumaad seovad süsinikku ja võivad seda säilitada isegi pikema aja jooksul, kui lühikese raieringiga majandusmetsad, siis ei peaks kasutusest välja jäänud põllumaid igal võimalikul juhul metsastama.
4. Keskkonnaameti ettepanekus metsastamata jätmisest lähtusime eelkõige sellest, et kliimamuutusi aitab leevendada just liigirikkus. Erinevate koosluste paiknemine lähestikku pakub erinevate nõudlustega liikidele sobivaid elutingimusi ja seega suureneb liigirikkus võrreldes sellega, kui pikemalt püsivad avatud alad metsade vahel puuduvad. Need avatud alad võiksid toimida maastiku mitmekesistajatena, elustiku liigirikkuse suurendajatena ning olla alles eelkõige keskkonnasäästlikuks põllumajanduseks. Kuna põllumaad polekski kasutusest välja jäänud, kui intensiivne põllumajandus seal võimalik oleks, siis võib eeldada, et nende põllumajanduslik kasutamine ka edaspidi kuigi intensiivne poleks. Selliseid maid võiks kasutada eelkõige loodusliku rohumaana, mida ei künta, ega sinna ei külvata kultuurtaimi. Liigirikkuse tõstmiseks oleks parim lahendus õige koormusega karjatamine. Leiame, et süsinikusidumise võimet ei tohiks absolutiseerida muude loodusväärtuste, eriti elupaikade mitmekesisuse säilitamise ees.
5. Mõõname, et rohumaade avatuna püsimiseks nende ekstensiivne majandamine pole majanduslikult eriti kasumlik ning selleks kulub tõesti ka fossiilkütuseid, kuid liigirikkuse suurendamisega on kasu keskkonnale kindlasti suur. Ka metsastamine ei pruugi olla väikese keskkonnamõjuga, kuna esialgu vajavad metsakultuurid hooldamist ning puittaimed ettekasvatamist. Samuti tuleb korvata/ennetada loomade ja taimehaiguste poolt põhjustatud kahjusid noorendikele. Sellest tulenevalt oleme arvamisel, et avatud alade metsastamata jätmine, eriti aga rohumaadena säilitamine võiks olla mõistlik praktika eelkõige riigimaadel, kus on võimalik maa kasutusviisi kestlikuma majandamise suunas mõjutada.

Kokkuvõttes on Keskkonnaamet seisukohal, et enne, kui asuda põllumaid metsastama, on kindlasti vaja hinnata nende potentsiaali rohumaadena kasutamiseks, kuna nii saab toetada mitmekesist elustikku ja säästlikku inimtegevust. Rohumaad on ka süsiniku mulda sidumisel pikemas perspektiivis väga väärtuslikud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Teadmiseks: Rapla Vallavalitsus (rapla@rapla.ee)

Karl Markus Wahlberg 5885 7049 (keskkonnakorraldus)
karl.wahlberg@keskkonnaamet.ee

Ilona Lepik 520 1087 (loodushoiutööd)
ilona.lepik@keskkonnaamet.ee